

2016

(Υπεύθυνος έρευνας: Καθ. Peter M. Fischer)

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων, Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, ανακοινώνει ότι, τον Μάιο και Ιούνιο 2016 πραγματοποιήθηκαν ανασκαφές στη θέση της Ύστερης Εποχής του Χαλκού Δρομολαξιά-Βυζακιά (Χαλά Σουλτάν Τεκκέ), κοντά στο Διεθνή Αερολιμένα της Λάρνακας και στο γνωστό ομώνυμο τέμενος. Οι ανασκαφές είχαν διάρκεια πέντε εβδομάδων και πραγματοποιήθηκαν από ομάδα του Πανεπιστημίου του Gothenburg της Σουηδίας, υπό τη διεύθυνση του Καθηγητή Peter M. Fischer.

Οι φετινές ανασκαφές συνέχισαν να αποκαλύπτουν την Συνοικία 1 (Σ1) της πόλης. Συνολικά υπάρχουν τρεις συνοικίες (Σ1-3) στο βόρειο και βορειοδυτικό τμήμα της αρχαιολογικής θέσης, η έκταση της οποίας θα ήταν περίπου 50 εκτάρια. Οι συνοικίες αυτές χωρίζονται μεταξύ τους με δρόμους. Βάσει της κεραμικής, η πόλη χρονολογείται από περίπου το 1600 π.Χ. μέχρι το 1150 π.Χ. Γύρω στον 12^ο αι. π.Χ. ο οικισμός καταστράφηκε και δεν κατοικήθηκε ξανά.

Η επέκταση των ανασκαφών στη Σ1 αποφασίστηκε μετά από τρεις επισκοπήσεις με υπεδάφιο ραντάρ και μαγνητομετρήσεις. Οι έρευνες έγιναν σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο της Βιέννης, υπό τη διεύθυνση του Δρος. Immo Trinks. Τα αποτελέσματα των επισκοπήσεων έδειξαν ότι τα κτίσματα στη Σ1 συνεχίζονταν προς νότο, δηλαδή έξω από την περιφραγμένη Περιοχή 6. Συνεπώς, η περιφράξη μετακινήθηκε 15 μέτρα νότια ούτως ώστε να αποκαλυφθεί πλήρως η Σ1.

Τα προκαταρκτικά αποτελέσματα του 2016 (αλλά και των προηγούμενων χρόνων) δείχνουν τρεις φάσεις κατοίκησης της Σ1: Στρώμα 1 (το πιο πρόσφατο), 2 και 3. Δυστυχώς το Στρώμα 1 επηρεάστηκε αρνητικά από τη γεωργική δραστηριότητα που διεξαγόταν στην περιοχή. Σύμφωνα με την κεραμική, τα δύο πιο πάνω στρώματα χρονολογούνται στο 12^ο αιώνα π.Χ. Εν τούτοις, τα αποτελέσματα 13 δειγμάτων για χρονολόγηση με άνθρακα 14 δείχνουν ότι η χρονολόγηση ίσως ανάγεται στο δεύτερο μισό του 13^{ου} αιώνα π.Χ. ή τουλάχιστον λίγο μετά το 1200 π.Χ. Τα αποτελέσματα αυτά δείχνουν, για μια ακόμη φορά ότι, και οι δύο φάσεις κατοίκησης 'σφραγίστηκαν' με επεισόδια καταστροφής, όπως φανερώνουν τα στρώματα στάχτης και τα κατεστραμμένα οικοδομήματα.

Τα κτίρια που βρέθηκαν στο Στρώμα 1 δείχνουν ότι, η περιοχή χρησιμοποιείτο για την αποθήκευση σιταριού και υγρών, ενώ υπήρχαν και αρκετοί μεγάλοι πίθοι. Επίσης, φαίνεται ότι στο χώρο αυτό οι άνθρωποι εργάζονταν και μαγειρεύαν. Στη φάση αυτή ανήκει και μια πήλινη μπανιέρα. Το πιο εντυπωσιακό εύρημα από αυτή τη φάση είναι ένα κουμπί από φαγεντιανή εισηγμένο από την Αίγυπτο. Το Στρώμα 2, που σώζεται καλύτερα, αποτελείται από σειρά καλοκτισμένων δωματίων. Ως οικοδομικό υλικό στους τοίχους χρησιμοποιήθηκαν σε δεύτερη χρήση λαξευμένες πέτρες. Τα ευρήματα του Στρώματος 2 περιλαμβάνουν αρκετά τμήματα λυχνοστατών και εισηγμένη Μυκηναϊκή κεραμική. Κάτω από το Στρώμα 2

εντοπίστηκαν μεγάλοι τοίχοι, φανερώνοντας της ύπαρξη παλαιότερης φάσης κατοίκησης. Ακόμη δεν έχουν συλλεχθεί πληροφορίες για το Στρώμα 3.

Παράλληλα με τις ανασκαφές στην πόλη, συνεχίστηκαν οι έρευνες στην Περιοχή Α. Στην περιοχή αυτή, που βρίσκεται περίπου 500 μέτρα στα ανατολικά της Σ1 και κοντά στο τέμενος Χαλά Σουλτάν, είχαν πραγματοποιηθεί και παλιότερα ανασκαφές (2013-2015). Εδώ οι γεωφυσικές έρευνες είχαν εντοπίσει 83 κοιλώματα σε μια περιοχή έκτασης ενός εκταρίου. Προηγούμενες έρευνες στην περιοχή επιβεβαίωσαν ότι τα στοιχεία αυτά ήταν αρχαία πηγάδια, τάφοι και αποθέτες προσφορών της Ύστερης Εποχής του Χαλκού (1500-1200 π.Χ.). Φέτος, δύο από τα κοιλώματα αυτά ήταν πηγάδια (Κοιλώματα S και T). Το Κοιλώμα V ήταν αποθέτης προσφορών στο σχήμα οριζόντιου '8'. Περιείχε μεγάλη ποσότητα κεραμικής (περίπου 70 αγγεία), κυρίως Μυκηναϊκής εισηγμένης. Όμως δεν εντοπίστηκαν ανθρώπινα σκελετικά κατάλοιπα και έτσι μάλλον πρόκειται για αποθέτη προσφορών. Μεταξύ των αγγείων είναι και σπάνιοι, πολύ καλής ποιότητας κρατήρες, κοσμημένοι με άμαξες και ένας κρατήρα που φέρει γραπτή κόσμηση με γυναίκα που φορεί ένα εξαιρετικά εξεζητημένο φόρεμα Μινωικής τεχνοτροπίας. Ο αποθέτης αυτός χρονολογήθηκε προκαταρκτικά στο 14^ο αιώνα π.Χ.

Λεπτομέρεια από Μυκηναϊκό κρατήρα με γυναίκα που φορεί Μινωικού τύπου φόρεμα.

Το Κοίλωμα Χ, είναι ένας πλούσιος, πιθανόν οικογενειακός τάφος που επίσης σχηματίζει οριζόντιο '8'. Τα κτερίσματα και τα οστά βρέθηκαν ιδιαίτερα διαταραγμένα στον τάφο, που σημαίνει ότι πιθανώς ανοίχθηκε ξανά κάποια στιγμή στην αρχαιότητα. Βρέθηκαν περίπου 70 ακέραια αγγεία, μεταξύ των οποίων: Κεραμική σε Δακτυλιόσχημη Βάση, Λευκόχριστη I και II κεραμική, Τροχήλατα κύπελλα και φιάλες Ερυθρής Στιλπνής Κεραμικής και μεγάλη ποσότητα εισηγμένων Μυκηναϊκών αγγείων, μεταξύ των οποίων και μια οινοχόη της Υστεροελλαδικής ΙΙΑ (15^{ος} αι. π.Χ.) περιόδου, η αρχαιότερη ίσως Μυκηναϊκή εισαγωγή στο νησί. Άλλα ευρήματα περιλαμβάνουν κοσμήματα όπως ενώτια (σκουλαρίκια), χάνδρες και κοσμημένο κάλυμμα κεφαλής αλλά και χάνδρες από καρνελίτη. Μεταξύ των σκαραβαίων που βρέθηκαν είναι και δύο, ο ένας από στεατίτη και ο άλλος από φαγεντιανή, περιβεβλημένοι με μεταλλικό πλαίσιο. Ο σκαραβαίος φέρει εγχάρακτα ιερογλυφικά σύμβολα "men-cherher-re" μαζί με την εικόνα του φαραώ στα αριστερά. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι πρόκειται για τη σφραγίδα του Φαραώ Τούθμωση Γ' (1479-1425 π.Χ.). Βρέθηκε επίσης ένα ακέραιο χάλκινο μαχαίρι. Φαίνεται ότι ο οικογενειακός τάφος και ο αποθέτης, που σχηματίζουν και τα δύο σχήμα που ομοιάζει με οριζόντιο '8', συνδέονται με κάποιο τρόπο.

Σκαραβαίος με τη σφραγίδα του Τούθμωση Γ' (1479-1425 π.Χ.)

Οι έρευνες του 2016 επιβεβαιώνουν ότι τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα στον οικισμό, τόσο εντός, όσο και γύρω από την Περιοχή 6 (Σ1-3 και Περιοχή 8) χρονολογούνται στο 13^ο-12^ο αι. π.Χ. αλλά η κεραμική στο Στρώμα 3 φαίνεται να είναι πρωιμότερη. Όμως, οι αποθέτες, οι τάφοι και τα πηγάδια που βρέθηκαν στη Περιοχή 6 είναι πολύ προγενέστερα στοιχεία (15^{ος}-13^{ος} αι. π.Χ.). Δημιουργείται τότε το ερώτημα: πού ήταν ο οικισμός που αντιστοιχεί στα παλιότερα αυτά στοιχεία; Το ερώτημα αυτό μπορεί να απαντηθεί μόνο εάν πραγματοποιηθούν περαιτέρω γεωφυσικές έρευνες στην περιοχή μεταξύ της Περιοχής 6 και Α και να ακολουθήσουν ανασκαφές.

Μυκηναϊκός κρατήρας